

Maatalousyrittäjien eläkelaitos Mela

Suomalaisen maatalouden kannattavuus- ja rahoituseminaari
Virrat 28.3.2018

Mika Nieminen, puheenjohtaja MELA valtuuskunta

Maatalousyrittäjien eläkelaitos – Mela

- Hoitaa lakisääteistä MYEL-työeläkevakuuttamista
- Asiakkaina viljelijät, kalastajat, poronhoitajat, metsänomistajat ja taiteen sekä tieteen alojen apurahansaajat
- MYEL-vakuutettuina 59 000 yrittäjää, 3 000 apurahansaajaa ja 119 000 eläkkeensaajaa

Mela-turvan taso perustuu MYEL-työtuloon

Mela-turvan etuudet ovat yli miljardi euroa vuodessa!

Mela-turva on enemmän kuin pelkkä eläke

Työikäiselle

- Tapaturmaturva
- Sairauspäiväraha
- Työkyvyttömyyseläke
- Osittainen vanhuuseläke
- Maatalouslomitus

Eläkeikäiselle

- Luopumistuki
- Vanhuuseläke

Perheen turvaksi

- Perhe-eläke
- Ryhmähenkivakuutus

Mela

Toimipaikka Espoon Tapiolassa

- 160 toimihenkilöä

Mela-asiamiehet

- 40 asiamiestä
- Asiamiesverkosto kattaa koko Suomen

Melan perustehtävä, arvot ja palveluperiaatteet

Melan visio ja strategiset tavoitteet 2018-2022

Turvaamme arkeasi, tuemme työtäsi!

VAIKUTTAVUUS

Vahvistamme toimintamme vaikuttavuutta Mela-turvaa kehittämällä.

ASIAKKUUS

Olemme edelläkävijöitä asiakkaidemme hyvinvoinnin ja palveluiden kehittämisessä.

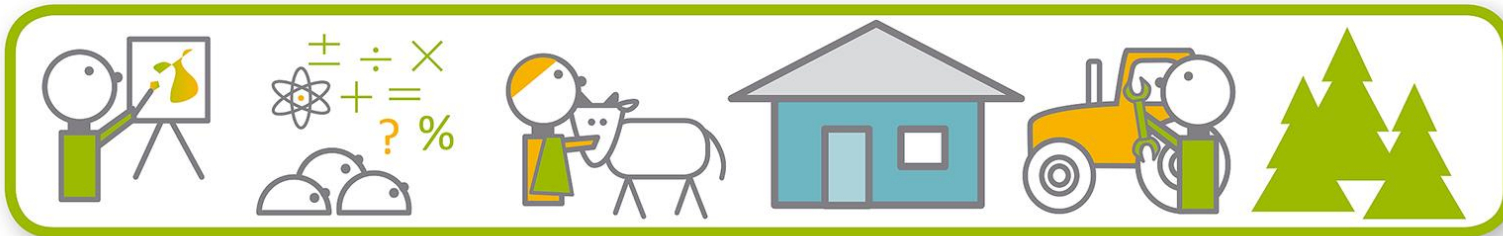
HENKILÖSTÖ

Varmistamme, että henkilöstövoimavarat vastaavat kehittyvän toimintamme tarpeisiin.

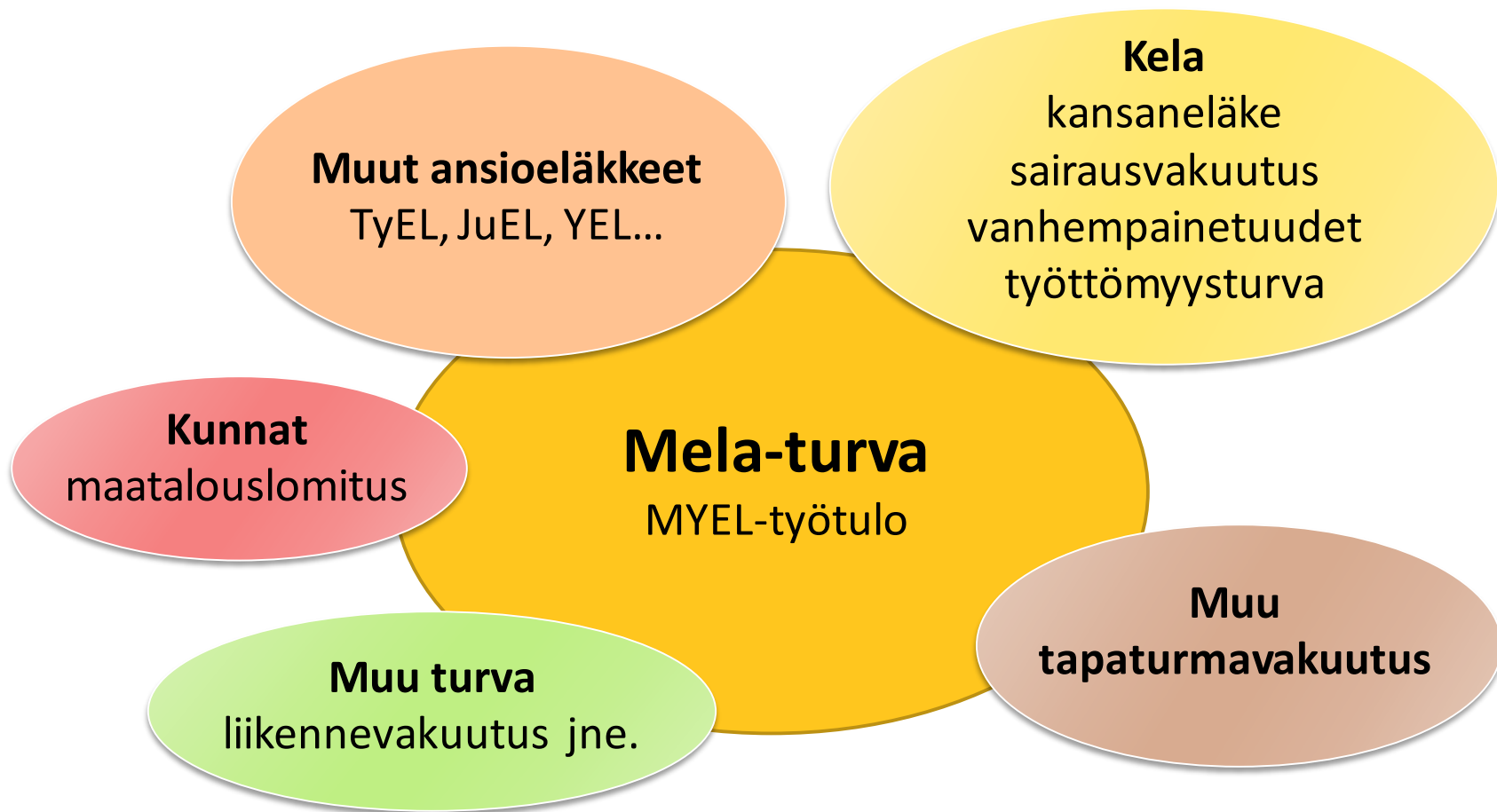

TALOUS JA TEHOKKUUS

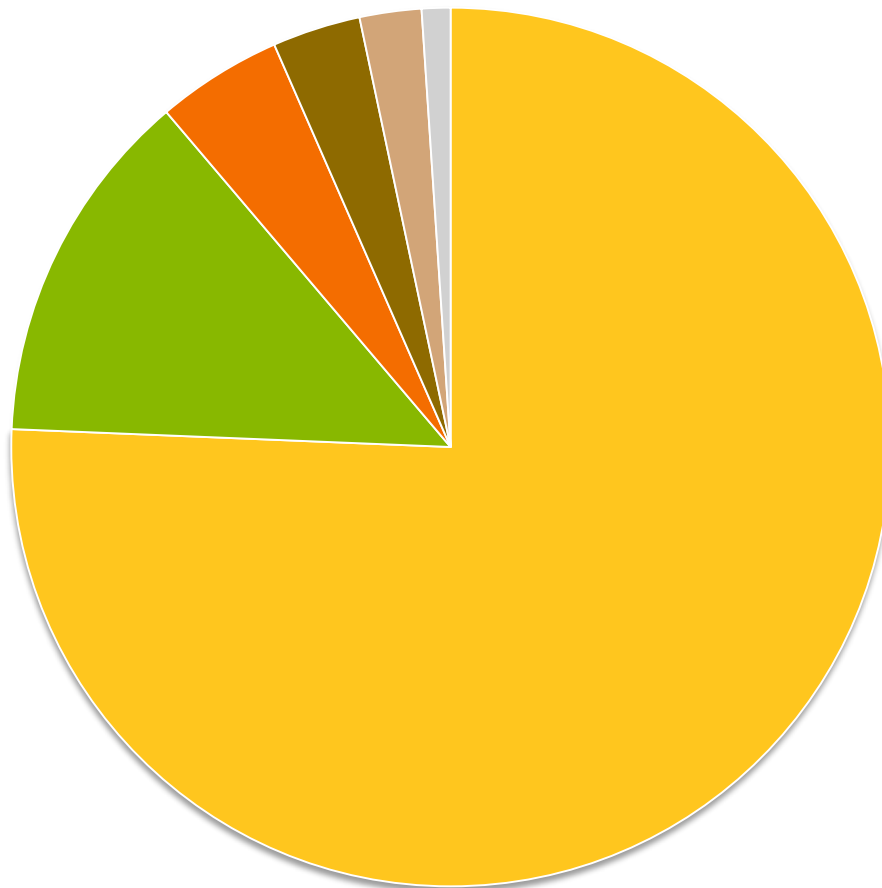
Tuotamme palvelukokonaisuuden kustannustehokkaimmalla tavalla.

Mela mukana yhteistyössä

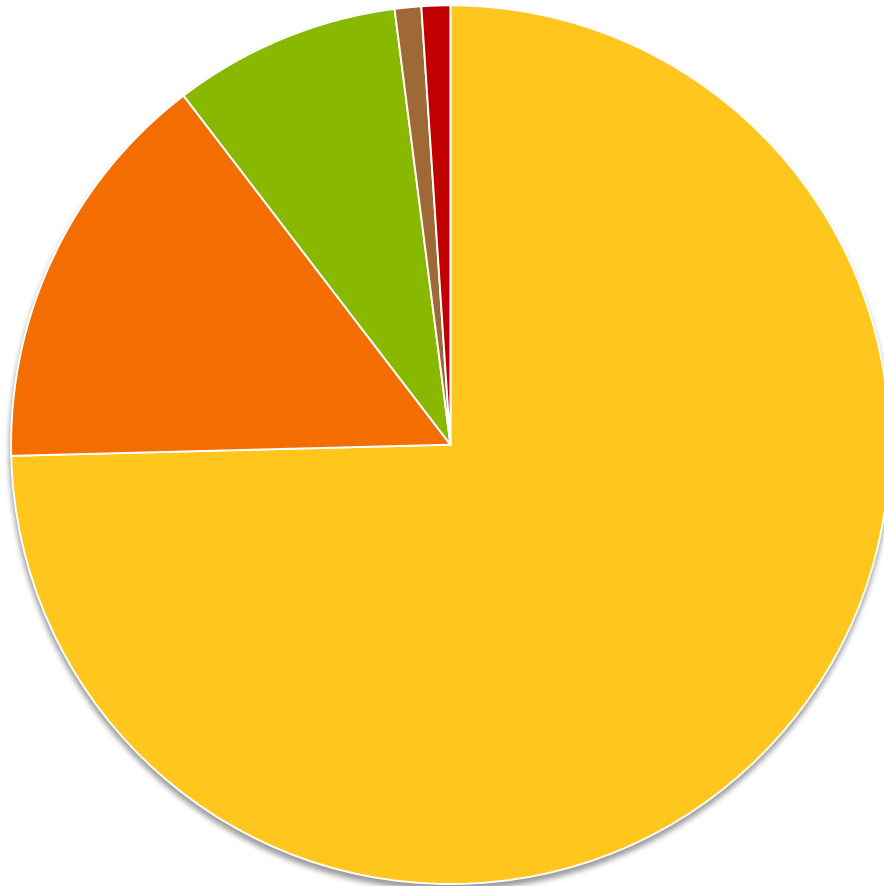
Melan kulut v. 2018 1 232 miljoonaa euroa (budj.)

- Työeläkkeet 932 milj.e, 76 %
- Lomitus 162 milj.e, 13 %
- Luopumisjärjestelmät 57 milj.e, 5 %
- Tapaturmakorvaukset 40 milj.e, 3 %
- Liikekulut 28 milj.e, 2 %
- Muut erät 13 milj.e, 1 %

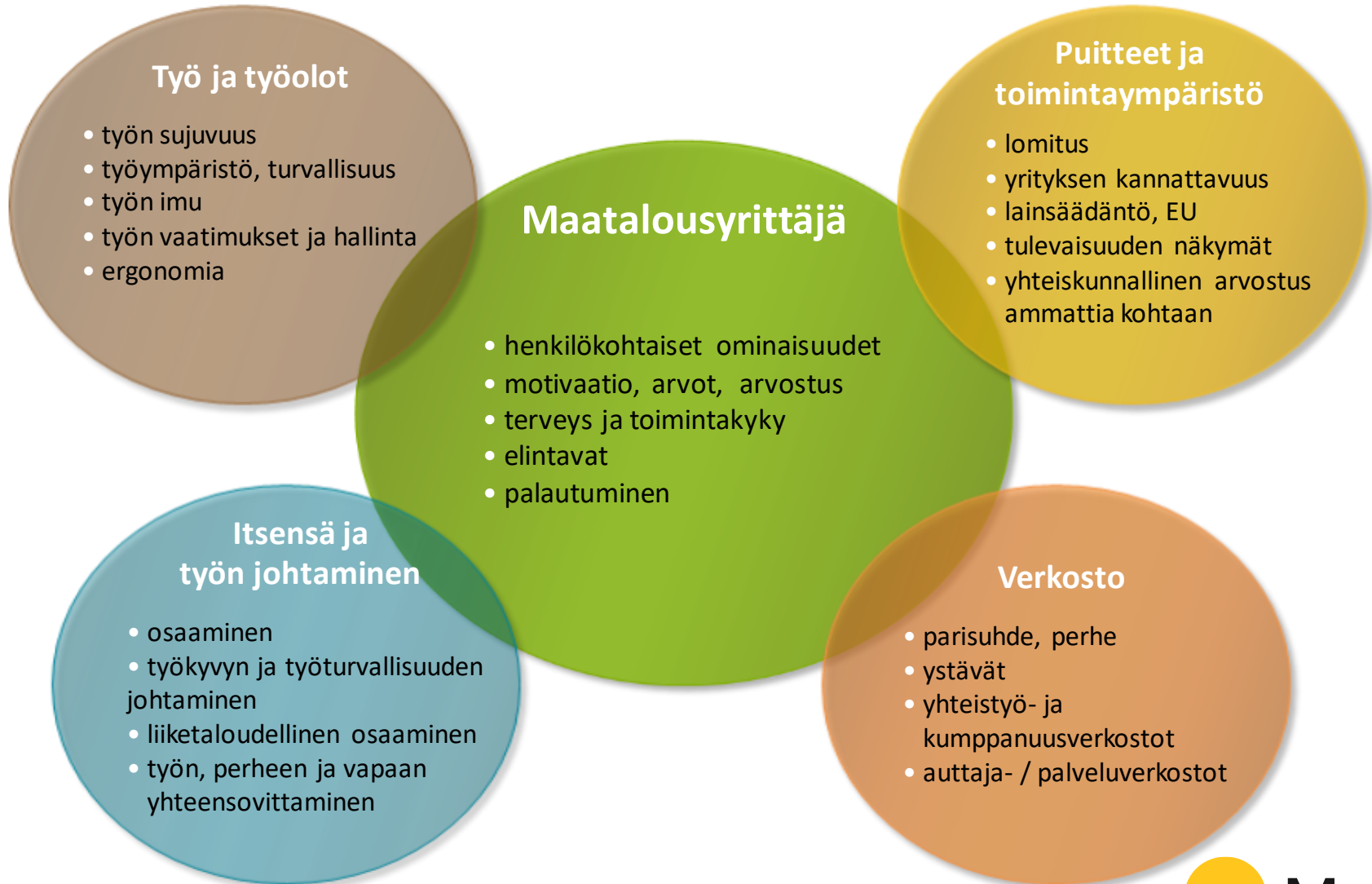

Melan tuotot v. 2018 1 232 miljoonaa euroa (budj.)

- Valtiolta 919 milj.e (sis. lomituksen 162 milj.e), 75 %
- Vakuutetuilta 185 milj.e, 15 %
- Muilta eläkelaitoksilta 103 milj.e, 8 %
- Kelalta 12 milj.e, 1 %
- Sijoituksista 13 milj.e, 1 %

Maatalousyrittäjän työhyvinvoinnin viitekehys (mukaeltu Mäkelä-Pusa ym. 2011)

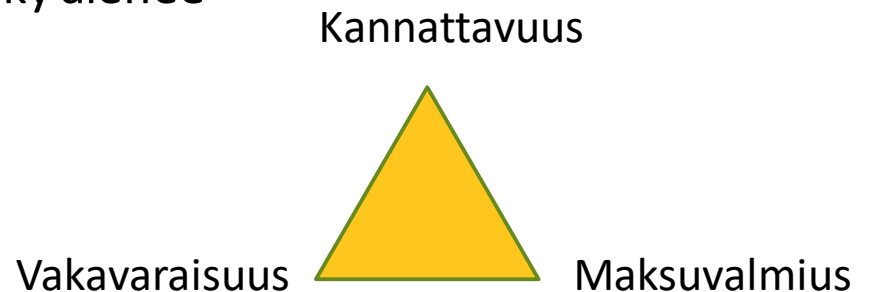
”Ei niin suurta herraa, joka ei talonpojan kädestä söisi”

- Kansakunnan on tuotettava aina vähintään oma ruokansa
- Halpuuttaminen koskettaa viljelijän arvomaailmaan, meille ruoka on arvokas asia
- Enemmistö kuluttajista arvostaa viljelijän työtä
- On puhdasta vettä, energiaa metsissämme ja pelloilla
- Meillä on ikiaikainen ja ikuinen, itsenäinen työ
- Työllistämme suuren joukon mm. elintarviketeollisuudessa, kuljetuksessa ja kaupassa
- Olemme hyviä selviytymään kriiseistä. Ellei näin olisi, meillä ei tuotettaisi omaa ruokaa Suomessa.

- Viljelijä on ympäristön suojelija ja hiilen sitoja!
- Ilmaston lämpeneminen lisää tarvetta viljellä tehokkaasti siellä missä se onnistuu
- Eläinsuojelu ja eläinten hyvinvointi ovat meille viljelijöille tärkeä asia ja myös vaatimukset asettavat eläinten hoidon jopa ihmistä tärkeämmäksi
  - Ihmiselle riittää, että hän pääsee kolmen viikon päästä lääkäriin, mutta sairas eläin on hoidettava samana päivänä
- Kvartaali 25 v, sukupolvien pitää vaihtua ja yleensä tila siirtyy paremmassa kunnossa eteenpäin
- Kasvu on todellista ja tulee auringosta ja maasta

Yrittäjän fyysiset, taloudelliset ja henkiset voimavarat

- Maatilan sijainti, koneet, eläimet
  - Koneilla ja rakennuksilla merkittävästi suurempi arvo tuotannossa tai vrt. toimimattomana
- Hyvä terveys, osaaminen, kokemus ja ammattitaito
- Perheen tuki ja verkostot
- Työkykyyn vaikuttavat myös johtaminen, työolot, arvot, asenteet ja motivaatio
- Työkyky on yritystoiminnan edellytys
- Toimeentulo tuottaa työkykyä
- Kannattavuus motivoi ja on osa työkykyä
- Jos kannattavuus heikkenee, työkyky alenee

- Maatalousyrittäjän työnkuva on laaja-alainen, koska samaan aikaan on oltava yrityksen toimitusjohtaja, markkinointi-, tuotanto-, osto- ja henkilöstöjohtaja sekä vastata laitteiden toimintakunnosta
- Maataloudessa pitää olla niin moniosaaja, että harvoin yhdellä ihmisellä riittää osaaminen tai aika -> mitkä asiat voi ulkoistaa?
- Ulkopuolinen työvoima
- Suurta työmäärä on mahdollista hoitaa, kun tekijällä on tunne työn hallitsemisesta
- Palkitsevaa on mahdollisuus nähdä oman työn tulokset
- ”Yrittäjän pitää kasvaa yritystä nopeammin”
- Pitää kyetä hallitsemaan suuria tuloja ja menoja, vaatii yleensä budjetointia
- Käyttöomaisuus ja pääoma tärkeässä roolissa
- Taloutta ei saa rakentaa liian lyhytjänteisesti ->puskurit

Kannattavuuden vaikutus viljelijöiden hyvinvointiin

- Kun tiedetään viljelijöiden taloustilanne, ja samalla tarve tilakohtaiseen talousneuvontaan sekä henkisen hyvinvoinnin avuntarve, on havaittavissa melko varma yhteys taloudella ja pahoinvoinnilla
- Tutkimustieto aiheesta vähäistä
- Perustuu tunteeseen ja kokemuksiin, vaikea mitata mittareilla
- Lapin yliopistossa kehitetty mittari kertoo, miten työhyvinvoinnin investoinnit näkyvät yrityksen tuloksessa -> sopisiko maatalouteen, kuka rakentaisi?

- Mela on teettänyt Gallupilla v.2017 barometrin maatalousyrittäjien työhyvinvoinnista
  - Kolme viidestä kokee stressiä, neljäsosa melko tai erittäin kovaa stressiä
  - Puolet vastaajista kokee työssään iloa ja innostusta ja on tyytyväisiä työhönsä (kunta-alalla vastaava luku 78%)
  - Tulokset heijastaa vaikeaa taloustilannetta
  - Aikaisempiin tutkimuksiin verrattuna työtyytyväisyys heikentynyt kuten taloustilanne
- Barometrit toteutetaan joka toinen vuosi
  - Saadaan luotettavaa tietoa muutoksista
  - Voidaan verrata talouden maatilojen talouden kehittymiseen (toivottavasti pian positiiviseen suuntaan)

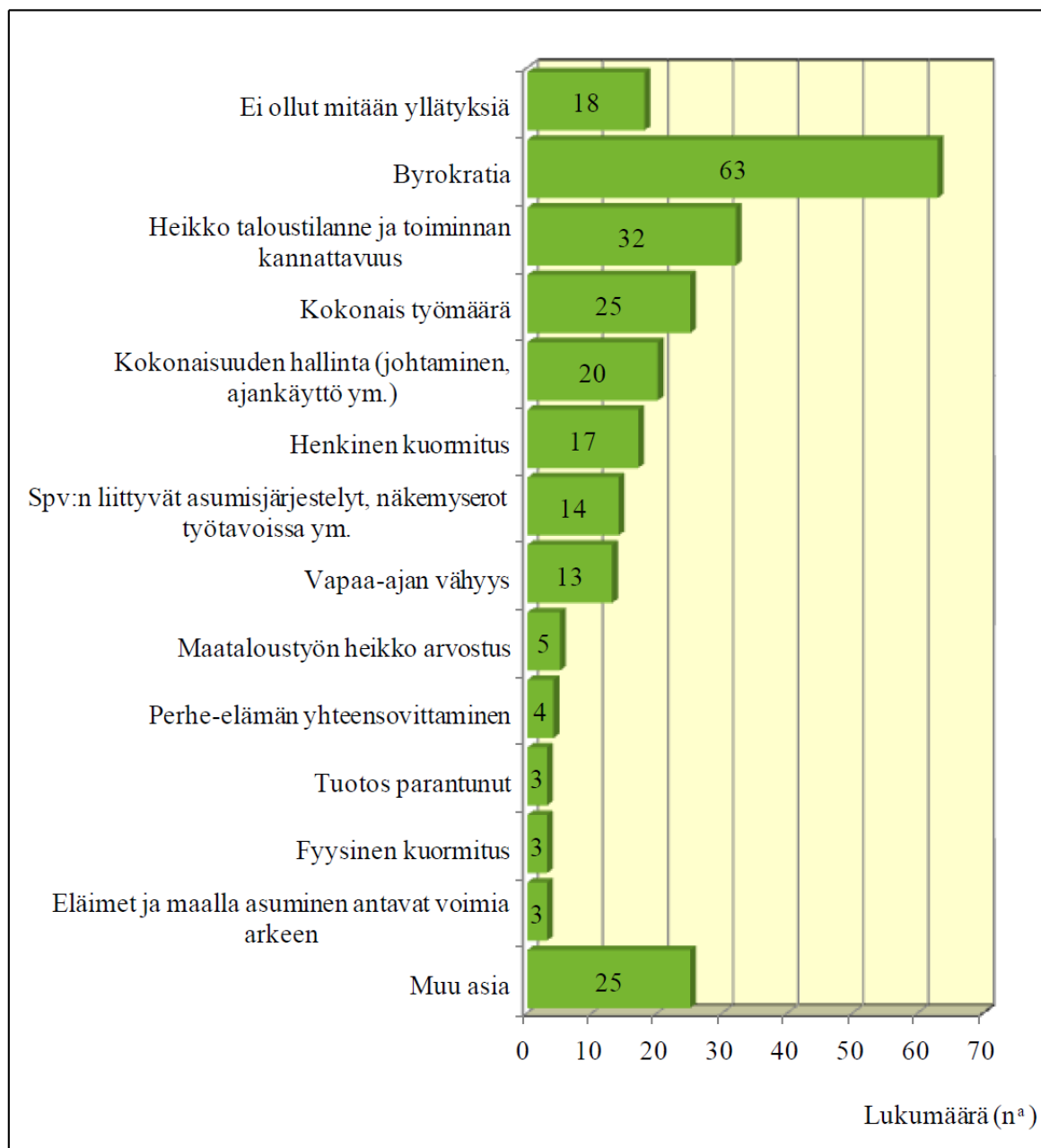
- Otsikko kannattaisi miettiä myös kääntäen: Hyvinvoinnin vaikutus kannattavuuteen, ja lähteä sitä kautta kehittämään toimintaa
- Omaan hyvinvointiin vaikuttaminen on helpompaa kuin talouteen vaikuttaminen?
  - Liikunta
  - Sosiaaliset verkostot
  - Kouluttautuminen
- Hyvä talous ei takaa hyvinvointia jos se tehdään yrittäjän selkänahasta

VELKA-AALTO

Velkaantuminen talouden ja mielen terveyden prosessina

Kuvio 11. Yhteenveto maatalousyrittäjän (n=153) työssä yllättäneistä tekijöistä sukupolvenvaihdoksen jälkeen.
(n^a) Tutkittavat saivat tuoda ilmi useita tekijöitä.

Suvi-Maaria
Moisio Pro gradu
Ergonomia Itä-
Suomen yliopisto
Lääketieteen
laitos Toukokuu
2016

Välitä viljelijästä -projekti

Mela sai vuodelle 2017 hallituksen kriisipaketissa määrärahan maatalousyrittäjien työssä jaksamisen tukemiseen ja varhaisen välittämisen toimintamallin kehittämiseen.

- Työn jatkamiseksi on myönnetty lisämäärärahaa ja näillä näkymin projekti jatkuu vuoden 2019 loppuun.
- Kymmenessä maakunnassa vastaavaa toimintaa toteutetaan maakunnallisten hyvinvointihankkeiden kautta.

Projektin toimenpiteet

- 1. Projektityöntekijät auttavat kriisissä olevia viljelijöitä**
- 2. Ostopalvelusitoumukset**
- 3. Varhaisen välittämisen mallin kehittäminen**
  - Hyvinvoinnin ABC-kurssit
  - Hyvinvointipäivät (v. 2018 ympäri Suomea, pääasiassa syksyllä, Suhteet sujuviksi –arki paremmaksi)
  - 10.4.2018 Peurunka, Laukaa
  - Välitä viljelijästä –treffit (Varhaisen välittämisen tilaisuudet) sidosryhmille

Miten viljelijä pääsee projektin avun piiriin?

- Viljelijä ottaa itse yhteyttä projektityöntekijään (hanketyöntekijään).
- Läheinen, perheenjäsen ottaa yhteyttä.
- Yhteistyökumppani, maatalouden toimija, kuka tahansa toimii välikätenä.
- Kysy lupa saatko soittaa ja antaa asiakkaan yhteystiedot projektityöntekijälle, hän jatkaa siitä eteenpäin.
- Soitatte yhdessä projektityöntekijälle.
- Kynnys yhteydenottoon tulee olla alhainen.

Tilakäyntiin tarvitaan AINA maatalousyrittäjän suostumus!

Apu on lähellä – mitä tapahtuu, kun viljelijä ottaa yhteyttä?

- Askel kohti muutosta – tieto omasta tilanteesta on parempi kuin epävarmuus.
- Avun saanti käynnistyy puhelinsoitolla projektityöntekijälle.
- Tilanteen alkukartoitus.
- Tapaaminen ja keskustelut.
- Vaihtoehtojen selvittäminen.
- Päätökset siitä, miten edetään.
- Palveluihin ohjaus ja/tai ostopalvelusitoumusten hakeminen.
- Rinnalla kulkeminen tarvittaessa.
- Elämä jatkuu

*Kaikki
yhteydenotot,
keskustelut ja
tapaamiset ovat
ehdottoman
luottamuksellisia!*

Projektin ja maakunnallisten hyvinvointihankkeiden kautta autettiin noin 1 700 maatalousyrittäjää vuonna 2017. Et siis ole ainoa, joka apua tarvitsee.

Ostopalvelusitoumukset

- **Ostopalvelusitoumuksien hakeminen ja myöntäminen**
  - Tavoitteena on ohjata maatalousyrittäjä avun piiriin ja helpottaa tilanteen aiheuttamaa henkistä kuormitusta.
  - Hakeminen tapahtuu projekti- ja hanketyöntekijöiden kautta. Heillä on myös tarkemmat ohjeet myöntökriteereistä.
  - Sitoumuksen myöntö tapahtuu Melassa.
- **Ostopalvelusitoumuksen voi saada**
  - sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijapalveluihin (terapia, työnohjaus)
  - talouden ja juridiikan asiantuntijapalveluihin (henkisen taakan helpottaminen)
  - tarvittaessa kaksi sitoumusta samalle henkilölle
  - joissakin tapauksissa myös perheenjäsenille
  - äkilliset kuormitusta aiheuttavat tilanteet pystytään huomioimaan aiempaa paremmin
  - ei koskaan riitatapauksiin.
- **Vuonna 2017 myönnettiin 660 ostopalvelusitoumusta, v. 2018 jo 275 sitoumusta (20.3.)**

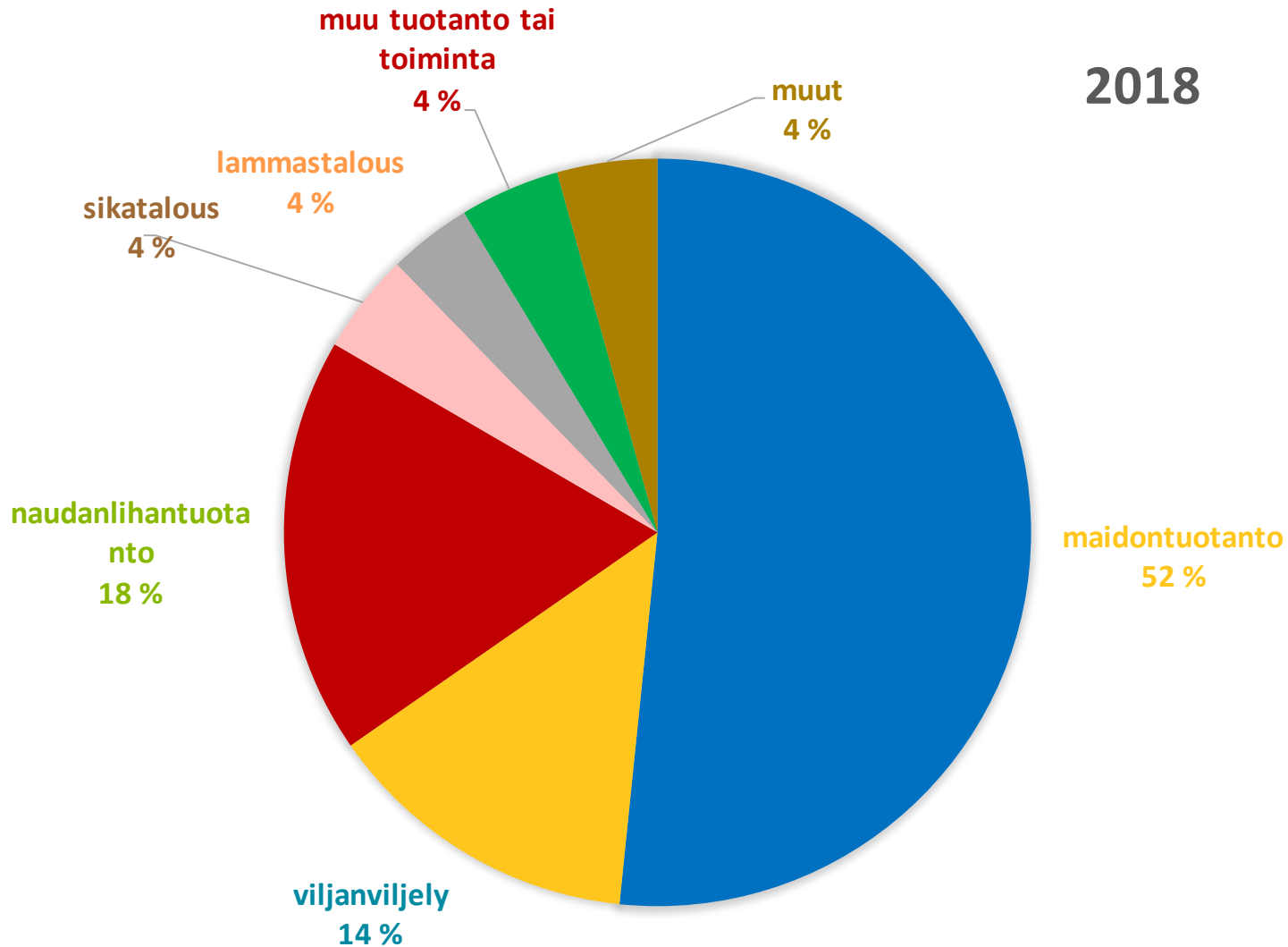
Taloudellisen tilanteen vaikutus jaksamiseen mm. näillä perusteilla on haettu sosiaalipuolen sitoumusta

- Maksuvalmius erittäin heikko
- Vaikea taloustilanne
- Velkamäärä tilan tuottoon tai liikevaihtoon nähden liian suuri
- Lainojen maksun lykkäys – ollut pakko hakea lyhennysvapaata
- Taloudellinen ahdinko (laskuja rästissä tai ulosotossa huomattavia summia)
- Tuotannon heikko kannattavuus ja talousvaikeudet
- Maatalouden tappiollinen tulos
- Tuotannollisesti huonot vuodet horjuttivat yrityksen toimintaa
- Investointisuunnitelma ei pitänyt
- Verorästejä
- Eletään kädestä suuhun
- Taloudellinen umpikuja
- Vakavia talousvaikeuksia

Myönnettyt sitoumukset tuotantosunnittain

2018

Kiitos mielenkiinnosta!